

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

همانطور که عرض کردیم در بحث اعتبار بلوغ در معاملات صبی اقوال و میناهای مختلفی وجود داشت، صاحب جواهر و شیخ اعظم انصاری فرمودند معاملات و تصرفات صبی غیر بالغ مطلقاً صحیح نیست چه با اذن ولی و چه بدون اذن ولی، چه در اموال خودش و چه در غیر اموال خودش.

شیخ اعظم انصاری چون دیدند سیره بر این جاری است که معاملات صبی در اشیاء یسیره و حقیره را صحیح می دانند لذا توجیهاتی را از فقهاء نقل کردند: توجیه اول از ملامحسن فیض کاشانی و توجیه دوم از صاحب ریاض بود که به عرضتان رسید.

خوب و اما آخرین توجیهی که شیخ نقل می کند قول کاشف الغطاء می باشد، ایشان ابتدا فرموده بله ما قبول داریم که بچه ها از این قبیل معاملات در اشیاء یسیره را انجام می دهند منتهی چند وجه در اینجا وجود دارد؛ اول اینکه چنین معامله ای که صبی انجام می دهد بیع نیست بلکه اباحه ی به عوض است بین ولی و بین مشتری و ثانیاً اگر

بخواهیم بگوئیم بیع است به این صورت می باشد که شخص مشتری از طرف ولی طفل که مالک است ایجاب می خواند و بعد از طرف خودش قبول می کند و ثالثاً می توانیم بگوئیم این معامله یک معامله ی معاطاتی بین مشتری و ولی طفل می باشد و در معاطات نیز وصول عوضین کافی است و در اینجا نیز بالاخره عوض یعنی پول به ولی می رسد و متاع نیز بالاخره به مشتری می رسد و همین معاطات است و کافی می باشد، این توجیهات کاشف الغطاء بود که به عرضتان رسید و شاگرد ایشان شیخ اسدالله تستری نیز توجیهات مذکور را ذکر کرده و خواسته کلام استادش را درست کند.

حضرت امام (ره) درباره کلام کاشف الغطاء می فرماید: توجیهات کاشف الغطاء: فرار من المطر إلی المیزاب است و برخلاف قواعد و عرف می باشد، در ضمن در معاطات تنها وصول عوضین کافی نیست بلکه إنشاء نیز لازم است و در مانحن ما فیه نیز انتقال مبیع از بایع به مشتری و انتقال ثمن از مشتری به بایع إنشاء و ایجاد لازم دارد و تا إنشاء محقق نشود نقل و انتقال حاصل نمی شود لذا توجیهات کاشف الغطاء مردود هستند.

علی أي حال یا باید طبق مبنای ما بگوئیم اصلاً در معاملات صبی در غیر اموال خودش بلوغ

شرط نیست بلکه اگر صبی ممیز باشد معاملاتش در غیر اموال خودش صحیح می باشد و دلیلش هم أدله و عمومات صحت بیع می باشد، و یا اگر این را قبول نکنیم باید بگوئیم سیره داریم بر صحت چنین معاملاتی و ردعی هم بر این سیره نداریم، و قد تم الکلام فی اعتبار البلوغ.

خوب و اما چند بحث در اینجا درباره صبی وجود دارد که سید فقیه یزدی در حاشیه مکاسب و منیه الطالب و بعضی دیگر به آن متعرض شده اند؛ بحث اول آن است که آیا اسلام صبی مقبول است یا نه؟ صاحب جواهر در جلد ۳۸ جواهر فرموده همانطور که تکالیف صبی قبل از بلوغ صحیح و مقبول نیست اگر قبل از بلوغ اسلام بیاورد نیز اسلامش صحیح و مقبول نمی باشد، البته اشکالات فراوانی به این کلام صاحب جواهر شده من جمله اینکه مقدس اردبیلی در مجمع الفائدة و البرهان جلد ۱۰ فرموده ما دو جور تکالیف داریم؛ یکی تکالیف فرعیه داریم (آن چیزهایی که واجب و حرام هستند) که در آنها صبی رفع قلم است و تکلیفی ندارد و اما یک واجبات عقلیه نیز داریم لذا اگر صبی غیر بالغی اصول اعتقادی مثل توحید و معاد و امثال ذلک را درک کند و بفهمد موظف است که ایمان بیاورد و مسلمان شود و اسلامش هم پذیرفته می باشد،

ایشان در ادامه کلامشان به اسلام آوردن امیرالمؤمنین(ع) در ۱۰ سالگی اشاره کرده منتهی صاحب جواهر مجبور شده که بگوید تکلیف ائمه(ع) با ما فرق دارد و آنها قبل از بلوغ نیز صاحب کمالات هستند یعنی در واقع ناچاراً ائمه(ع) را از این حکم استثناء کرده اما مقدس اردبیلی و عده ای دیگر فرموده اند استثناء نیست زیرا اگر بچه های ما نیز قبل از بلوغشان عقل و تمیز پیدا کنند موظف اند که ایمان بیاورند و اسلامشان نیز صحیح و مقبول می باشد، بقیه بحث بماند برای فردا إن شاء الله تعالی ...

والحمد لله رب العالمین و صلی علی

محمد آله الطاهیرین